

stein Mar-
Regina éskiszámá-
még be-
isz Zsófi.

JA.

kényelme-
b vagy név
nyekre. —
én mind-
tást a meg-
rejtvény.
k nyomra.
Az tudni
jtvény egy
Tádé. No
: a Jupiter
kis hold. —
ároznai nem
ldheted. —
öt közlök.
a vándorok
egmentése,
yon is kur-
ennel vála-
l-lel, mert
kinek ká-
ze, kötötték
yobb terje-
céloknak
) neveznek
Jelöld meg
megjelent, s
réseddél. —
ezt a taná-

bados Béla
s Béla, Be-
ppler Ede
jövödelme.)
zimü napi-
gyes ada-
ó bácsi.

maeum épület.
esten.

KIS LAP

KAKUKFIÓK A FÉSZEKBEN. (Lásd a 60. lapon.)

XXXV. kötet, 4. szám.

Ára negyedévre 1 frt 40 kr.
Megjelen hetenkint egyszer, 16 oldalon.

1888. július 22-én.

SZILAJ KATA.

— Elbeszélés. —

(Folytatás)

ENYITOTT a Katicza szobájába s még az ajtóból szigoruan szolt: — Kelj föl, Katicza, már kilenczre jár az idő.

Semmi válasz sem hallatszott s mert a lefüggönyözött ablakon át csak igen kevés világosság hatolt be, a mama oda lépett az ágyhoz, hogy megrázza a lusta, pajkos leányt, de ekkor ugyancsak nagyot ámult, — Katiczának hült helye volt. A mama azt sem tudta, mit gondoljon. Már szinte kételkedett, hogy az este nem tévedett-e, mikor látni vélte azt a szilaj gyermeket... de nem! Hiszen bizonyos, hogy ott volt... de ime, reggelre már ismét megszökött! Talán megsejtette, hogy büntetni akarják és megint ellillant.

Hiába kérdezősködtek, a házban senki sem látta, eltűnt újra nyomtalanul. A mama elszomorodva jelenté ezt az apának.

Zsófiika és Kálmán azonban épen-séggel nem szomorkodtak ezalatt. Mindjárt a reggeli után kísértáltak s örültek, hogy legalább egy ideig nyugodalmok lesz, mert Katicza szoba-áristomban marad.

— Ez valóságos ünnepnap; szolt Kálmán. Most legalább egy ideig nem fog boszantani.

— No, hiszen én nem igen bánám a bolondos csinyeit... de néha nagyon is megtépáz... a minap is majd kitépte a hajamat, szolt Zsófiika.

— Ne félj, ma nem lesz baja a hajadnak. Sétáljunk amoda a sűrű fák alá, ott

leheveredünk a fűbe s olyan békességben leszünk, mintha ez a szilaj nem is volna a világon... Jaj de jó volna, ha örökös fogságra ítélnék. Akkor soha sem kívánkoznám el innen.

— Oh, ha én fiu volnék, olyan nagy fiu mint te, akkor én nem félnék tőle.

— Persze, de mikor olyan, mint valami vadmacska, és hozzá még erős is... nem tehetek róla, hogy bizony erősebb nálamnál.

— Az ám! És bátor is. Pedig olyan gyöngédnek és szelidnek látszik.

— No, ne törődjünk vele, örüljünk, hogy megszabadultunk tőle. Itt jó árnyékos hely van... ide telepedjünk le a fűbe... így ni! Multkor valami szép mesét ígértél, hát most meséld el.

— Jól van, de először is énekelj valamit.

Kálmánnak kellemes hangja volt és csinosan tudott dalolni. Nem is kérette magát, hanem rágyujtott egy szép nótára, úgy hogy Zsófikának is kedve kerekedett s aztán kettesben dalolgattak. Olyan vidámak voltak, hogy Kálmán is szinte megfélekedezett betegességéről.

— Milyen jó, hogy nincs itt Katicza! mondá. Eddig már rég elrontotta volna a mulatságunkat.

— Valószínű, felelé Zsófiika. De én azért mégis sajnálom, hogy büntetést kell kapnia... az olyan szomorú.

— Oh, ráfér, én nem sajnálom egy csöppet sem. Akárhány gonosz csinyt követett már el úgy, hogy nem lakolt érette; most az egyszer legalább megkapta, a mit érdemelt. Legalább félesztendeig kellene bezárva lennie.

— Ugyan már no, Kálmán, hogy beszélhetsz ilyet! Utoljára is szegény Katicza nem olyan gonosz, csak pajkos-ságból teszi...

— Soha se védelmezd... előttem ugy-is hiába védelmezed. Inkább mondd el most már azt a mesét, melyet tegnap ígértél.

— Az tulajdonképen nem mese...

megtörtént s magam is ott voltam, csak hogy eleinte mindnyájan azt hittük, hogy valami ördögös boszorkányság, majd meghaltunk a nagy szepegéstől.

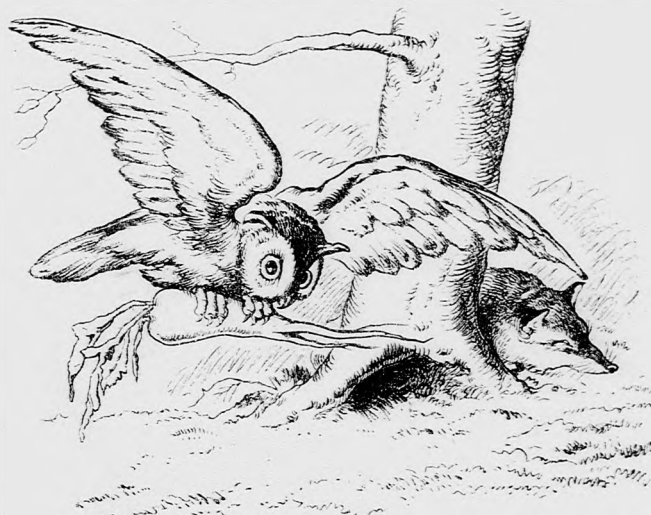
— Akkor inkább ne is mondd el... ki nem állhatom az efféle ijesztős történeteket.

— Nincs abban semmi ijesztős, szólj Zsófi névvel. De azért mégis nagyon

A MEGLAKOLT GONOSZ

vagy

ravasznál is van ravaszabb.

*Ravasz bagoly répát visz a fa tövébe,
Kiszemelt zsákmánynak lészen ez csalétke.*

furcsa volt az. Egyszer, mikor még otthon voltam a mamámnál, egy híres bűvész járt ott és egy vasárnap az iskolában is előadást készült tartani. Mindenféle holmiját, mely a produkezióhoz szükséges volt, előre odavitette s egy szomszéd szobában helyezte el. Sokan gyűltünk össze

és vártuk az érdekes előadást, de egyszerre csak nagyon mérges képpel lépett a bűvész elő és így szólt:

— Valaki itt járt a szomszéd szobában, motozott a holmijaim közt és összetört egy igen drága üvegkészüléket. Ki volt az?

Senki sem jelentkezett. Egymásra néztünk, ijedten is, zavartan is, mert nagyon rösteltük, hogy ilyen csuf gyanuba keveredünk. Mindnyájan azt kiáltoztuk tehát:

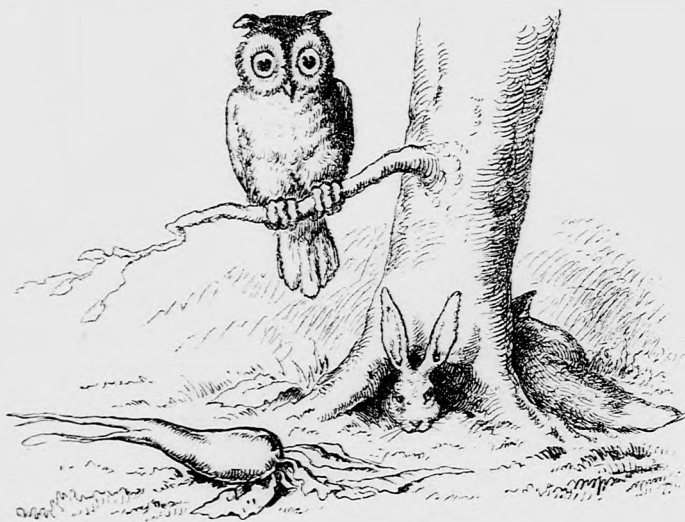
— Én nem tettem! Én sem! Én sem!

— Már pedig közületek tette valaki! És a bűnös vallja meg őszintén, mert

különben a többiek is mindnyájan lakolni fognak. A mig nem tudom meg, ki okozta a kárt, addig nem tartom meg az előadást.

De biz ezt is hiába mondta. Megint csak azt feleltük, hogy mi nem tettük. Erre a bűvész így szólt:

— Ám legyen! Ha a bűnös nem jelentkezik szép szerivel, hát kitudom a bűvös kakasommal.

*Róka koma látta s a fa mögött lappang.
A bagoly ott fönt les, a nyul lent kibukkant.*

Bement a másik szobába s mi aggódva lestük, mi lesz most? Rövid idő múlva visszatért és így szólt:

— A szomszéd szoba ablaktábláit bezártam, ott most sötét van, de annyit mégis látni, hogy közel az ajtóhoz van a széken egy kosár, abban van a bűvös kakas. Mindnyájan bementek, benyultok a kosárba és megsimogatjátok a kakast, aztán ott maradtok. Nem kell félnetek

semmit, a kakas nem bánt; csak ha a bűnös keze érinti, akkor jelt fog adni kukorékolással. Egymásután, kezdjük a próbát.

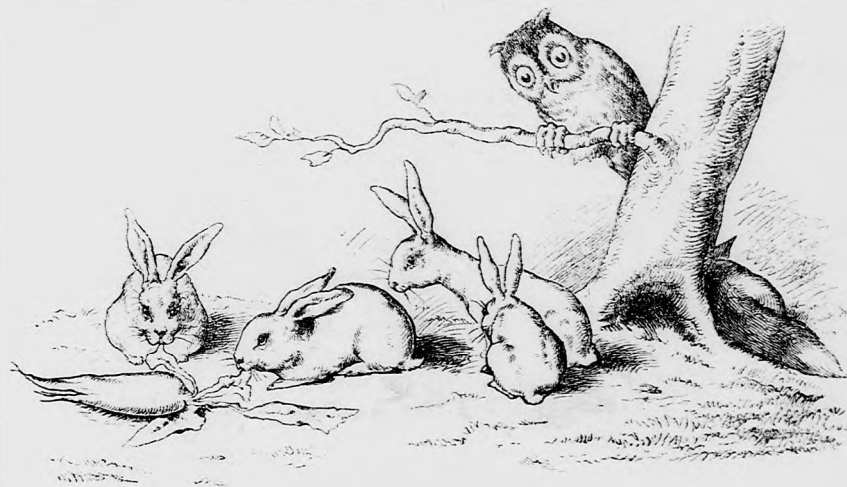
Képzelheted, mennyire meg voltunk ijedve. Nem tagadom, magam is szépegtem.

— Ugyan bizony volt is miért, szólt közbe Kálmán. Mintha létezhetnék efféle bűvös kakas.

— Persze, most magam se hiszem, de akkor úgy voltam ijedve, hogy félig-meddig hittem benne. És attól féltem, hogy hátha az a bűvös kakas valamiképp tévedni talál s éppen akkor szólal meg, mikor én simogatom. Akkor aztán engem fognak bűnösnek tartani, pedig igazán ártatlan voltam. A többiek is mind ilyenformán szepegtek. De hát nem lehetett kibujni, mert azt is tudtuk, hogy

a ki vonakodnék a próbától, az mindjárt gyanus volna, hogy ő a bűnös.

Egymás után bementünk tehát a sötét szobába, benyultunk a kosárba és megsimogattuk a kakast. Nagy öröömre, mikor én nyultam hozzá, nem szólalt meg. De előbb és utóbb sem kukorékolt. Mikor már mindnyájan tuestünk a próbán, hirtelen kinyitották az ablaktáblákat s a bűvész így szólt:

*Eljöttek négyen, bagoly öröme.
Válogathat: melyik lesz legjobb ebédre.*

— Most mutassátok fel a kezeteket! Megtettük és meglepetve láttuk, hogy mindannyiunknak fekete volt a keze, csupán egy Gyula nevű fiúé volt tiszta. A kakas tolla be volt kenve s a ki hozzányult, bemázolta a kezét; de Gyula, a ki a bűnös volt, úgy vélt menekedni, hogy nem nyult hozzá a kakashoz, de éppen ezzel árulta el magát. A bűvész előre

számított erre és így csakugyan fölfedezte a bűnöst. Ugy-e, hogy ügyesen csinálta?

Kálmánnak azonban nem igen tetszett ez a história.

— Ügyesen! No persze, de azért az nem járja... ilyen ravasz fortélylyal nem illik rászedni az embert.

— De mikor nem akarta jószántából megvallani, hogy ő követte el.

— Volt esze! Az már csak együgyűség volna, ha valaki maga vádolná be magát. Elég baj, ha másképp megtudják.

— Ugyan Kálmán! Hiszen az nem szép...

— Már pedig én azt mondom, hogy az a nem szép, ha valakit ilyen furfanggal kevernek bajba. De ni! Mit szaladgál-

nak már megint? Ujra Katicza nevét kiáltozzák.

Fölugrottak és mihamar megtudták, hogy Katicza, a kinek szoba-áristomban kellene lenni, már ismét eltűnt. A mamája, a ki különben is gyöngye egészségü volt, már szinte belebetegedett az izgatottságba s a jó Zsófiكا biztatni próbálta:

*Bagoly lecsap, nyul fut, róka mozgolódik...
Mi lesz most! A jövő héten kitudódik.*

(Vége következik.)

— Majd előjön, kedves néni... ha este itt volt, jele, hogy csak buvócskát játszik, majd visszatér, ha megéhezik.

Ez olyan okos beszéd volt, hogy meg is nyugtatta kissé a mamát, de azért csak keresték tovább az eltűnt leányt.

Hova lett Katicza? Hát biz ő nem volt messze. Mikor az este a kertajtóhoz ért s ezt esukva találta, kissé boszanko-

dott, mert nagyot kellett kerülnie, hogy a főajtóhoz jusson és itt meg is láthatják, mikor beoson. De nagy öröme épen akkor nem volt senki az udvaron és folyosón, le is feküdt s csak úgy félálomban látta és hallotta, mikor a mama benyitott hozzá. A nagy séta után pompásan aludt s korán fölébredt. Eszébe jutott a tegnapi kaland és nagyot nevetett.

— Tegnap mindenfelé kerestek s én már itt voltam... most azt hiszik, hogy itt vagyok, de ha ide jönnek, nem fognak találni.

Gyorsan felöltözött és kiszökött. Még oly korán reggel volt, hogy mindenki aludt a házban, csak az udvaros söpörgött. De éppen háttal volt fordulva, nem vette észre, mikor Katicza kiosont.

— Meglátogatom az én tegnapi megmentőmet... azokat a magamforma leányokat... bizonyosan fölkeltek már.

Azok csakugyan fenn voltak már és nagyot bámultak a kora reggeli látogatón. De Katicza nevetve mondta el nekik, miért volt kíváncsi őket látni, aztán végignézte velök a kis gazdaságot, házat, kerteskét, istállót, tehénkét, tyukokat, egy pohár jó friss tejet is megivott és már jó magasan járt a nap, mikor rá gondolta magát, hogy haza térjen. Szeretett volna most is észrevétlenül beosonni szobájába, de ezuttal nem sikerült, mert a mama éppen a folyosón volt és megfogta.

— Hol jártál, Katicza? kérdé szigorú hangon. Miféle oktalan csinyeket követsz el már második napja, folyton aggodalomba ejtve minket?

— De hiszen nincs semmi bajom, mamácska!

— És az nem baj neked, hogy szüleidet aggodalomba ejtetted, megharagítottad?

Katicza hízkelve kapaszkodott a mama nyakába.

— Ne haragudjál aranyos jó mamácskám... erre igazán nem gondoltam... csak egy kis tréfán kezdődött az egész... no, ugy-e nem haragszol?

A jó mama nem igen tudott ellenállani a kis hamisnak és csakugyan már jóformán nem haragudott.

— Majd megkérlelem apácskát is, megezírógatom... mondá Katicza.

— Az most az egyszer nem fog használni. Apácska kimondta reád a büntetést, szoba-fogságban, becsukva maradsz egész nap.

Erre kissé elszontyolodott Katicza, mert egész nap szobában ülni nem olyan nyugtalan jószágnak való mulatság volt. Megpróbált alkudozni.

— Oh... mamácskám... talán elég volna ebédig.

— Nem, már el van határozva. Különben a te ebéded nagyon kurta lesz, nem is ülsz az asztalhoz. Majd itt kapsz levest és egy kis főzeléket.

— Hát sültet? Csak egy kicsike darabkát...

— Azt nem kaphat, aki büntetést érdemelt. Hanem kapsz nagy leczkét és ha ma el nem készülsz vele, akkor holnap is a szobában maradsz.

Ez már még rosszabb volt s mikor ezalatt már beértek a szobába, Katiczának inkább sirásra mint nevetésre állt a szája. A mama jól látta ezt és komolyan mondá:

— Meghiszem, hogy ez nem tetszik, de jövőre még szigorubban kell veled bánunk. Ugy látom, felügyelet alá kell helyeznünk s valamelyik cselédnek kell mindig veled menni, mihelyt kilépsz a házból.

— Oh, melyik volna az? Csak a kövér Náni érne rá, de attól könnyen meg tudnék szökni, szólt Katicza őszintén.

— Majd gondoskodik apa, hogy meg ne szökhessél és nekünk többé ilyen gondot és aggodalmat ne okozhass.

— Hát ha megigérném, hogy többé nem szököm meg? Kedves mamácska... tudod, hogy a mit megigérek, azt megtartom.

— Tudom, eddig legalább ez a jó tulajdonságod megvolt.

— Hát igazán ígérem... soha sem fogok többé elszökni vagy elrejtőzni, csak ne járjon mindig velem a kövér Náni.

— No's, ha komolyan ígéred, akkor ez talán el fog maradni. De mai büntetésedet el kell szenvedned. Gondolkozhatsz is egy kicsit, hogy mennyi helytelenséget követtél el.

Ezzel a mama kiment és becsukta az ajtót. Így már semmi kétsége sem lehetett Katiczának, hogy ez a szoba-áristom nem csak ijesztgetés. Valóságos rab lesz itt egész nap, ezen a gyönyörű napon, mialatt Zsófi és Kálmán kint járnak-kelnek kedvükre.

— És bizonyosan már tudják is, hogy büntetést kaptam... s kárörömmel nevetnek rajta.. oh! képzem, mint csufoolódnak!

Ez a gondolat még talán inkább bosszantotta, mint maga a fogság, a szük

ebéd és a bő leczke. Ahhoz volt szokva, hogy ő uralkodjék a másik kettőn s ő nevéssen rajtok s ime, megfordult a

koczká. S még csak nem is panaszkodhatik, mert azt nem tagadhatta, hogy maga okozta a baját.

Mivel pedig okosabbat nem tudott

tenni, aztán ugysem látta senki, hát a pamlagra vetette magát és jól kisírta magát.

lönbözön fogadták a hirt. Zsófi kiáltott:

— Csakugyan megkerült! Bizony már mégis féltém, hogy valami baja esett.

— Hiszen esett is, mert be van csukva, szól Kálmán nevetve.

— Szegény Katicza! Képzem, milyen szomorú! Rettentően unalmas lehet az, ha valaki egész napra be van csukva!

— Oh az nagyon jó! No persze, nem neki, hanem nekünk. Egyébiránt neki is jó, mert legalább nem követ el semmi gonosztságot.

Kálmán nem tudta elfelejteni a macska-históriát, meg hogy Katicza az ő nevében mert megjelenni a tanító előtt. Ugy vélte, joga van a kárörömré, ámbár a káröröm soha sem jó szív jele. Zsófi meg is pirongatta szeliden, de ez nem zavarta Kálmának a jó kedvét. Inkább zavarta az, hogy a mint a szobába léptek, ott találták a tanítót, ki Dánosiékkal érkezett valamiről. Kálmán azt hitte, az ő tanulásáról tanácskoznak, mert egyszer már csak-

ugyan meg kell kezdeni, ez pedig nem volt inyére. Csak hogy ezt most nem merte mutatni.

— Utoljára még azt mondaná a

tanító, hogy kár, hogy nem Katicza az ő tanítványa, az mindjárt belefogott a lecke felmondásába, beszélt olyanról is, a mit senki sem kérdezett tőle. Már csak meg kell mutatnom, hogy én mégis különb vagyok. Ha épen nagyon sürgeti, hát nem bánom, kezdjük meg a leckét.

De a tanító most nem azért járt itt, hogy a leckét sűrgesse. Egészen más, sokkal mulatságosabb terve volt. Nyári mulatságot akart rendezni az iskolás gyermekeknek és azért jött, hogy Dánosi urat is meghívja, jöjjön el egész családjával, a gyermekekkel együtt.

Már ez aztán tetszett Kálmánnak, de még Zsófikának is és feszülten figyeltek a beszédre.

— Amott a kis erdő szélén tartjuk a mulatságot, rendezünk a gyerekeknek mindenféle mulatságot. Szeretem, ha szorgalmas tanítványaim vigadnak is, miután a tanulásban fáradoztak.

— Nagyon helyes, felelé Dánosi ur. Mindenesetre elmegyünk mi is mindnyájan... már tudniillik a gyermekek közül azok jönnek, a kik megérdemlik az ilyen jutalmat.

(Folytatása következik.)

KIS MADÁR DALA.

»ANYÁM, anyám, drága, jó anyám!
Hej, de meleg, hej, de puha
Ez a fészek! Nem kell ruha, —
Csak a szárnyadat ereszd le rám,
S védj meg veled, drága, jó anyám!«

»Kis fiam, te, apró szárnyasom!
Amig-addig védelmezlek,
Takargatlak, élelmezlek;
Azután a fészke'm ott hagyom,
Ott hagylak, te, apró szárnyasom!«

»Anyám, anyám, drága, jó anyám!
Kit bántottam, mit vétettem,
Hogy nem maradsz én mellettem?
Meghasadna szívem bánatán,
Ha elhagynál, drága, jó anyám!«

»Kis fiam, te, apró szárnyasom!
Melegen süit Isten napja,
S a mi kell, azt meg is adja.
Ne félj semmit, nem ér bántalom, —
Isten véd meg, apró szárnyasom!«

»Anyám, anyám, drága, jó anyám!
Ki ad, hogyha árva leszek,
Ennem, innom. S kit szeretek?
Gyenge szárnyam messze nem viszám, —
Maradj velem, drága, jó anyám!«

»Kis fiam, te, apró szárnyasom!
A ki éltünk' így rendelí,
Az a jót majd felneveli.
Itt a kies völgy, amott halom
Nyujtja tápod', apró szárnyasom!«

»Anyám, anyám, drága, jó anyám!
Boldog soha nem leszek én,
Völgyben nem, s nem hegy tetején.
Átokként mély bánat száll reám,
A mint elhagysz, drága, jó anyám.«

»Kis fiam, te, apró szárnyasom!
A ki szeret, hisz és remél,
Időt használ és nem henyél:
Boldog lesz. Azért tanácsolom:
Te is így tégy, apró szárnyasom!«

Károly bácsi.

ARANY KALÁSZOK.

Segíts embertársaidon, ha segélyre szorulnak, de először is tanuld meg, mi-kép kell segíteni. Mert a ki rosszul fog hozzá, sokszor többet árt, mint használ.

*

A ki fiatalon rászokik, hogy haszontalanságra szórja el a krajczárt, annak nagy korában az arany is haszontalanul szóródik ki a zsebéből.

A KIS LIBAPÁSZTOR LÁNY.

Az ORSZÁGUT mellett, az árok partján ült a kis libapásztor lányka. Kezében hajlékony fűzfavessző, azzal terelte libuskáit a csábító, de tilos urasági tarlóról, az utmenti sovány, porlepte partra vissza. Ajakán vidám dal, azzal versenyre kél a fölötte daloló pacsirtával.

— Ide, ide, libuskáim! Nem látjátok, hogy vágatva jó paripáján felénk a Géza urfi. Bizony, bizony még eltipratnátok magatokat, ti kis oktanok! Látjátok, hogy száguld el mellettünk, mint a szélvész? De jó neki!

A libuskák vidám gágogással legelesztek tovább, Örzsike pedig — az ő kis királynéjuk — kerekre nyitott, kíváncsi szemekkel nézett a toóá rohanó kis lovas után. S mintegy álmodozva susogta ismételten: Istenkém, de jó neki!

— Szent Isten!... A ló megijed valamitől, félrengrik, s a lovas kiesik a nyeregből. Ott fekszik, meg se mozdul. Szegény urfi!...

— Hess libuskák! Hess félre az utból. Hadd fussak a segítségére!

Ijedten rebbent szét a liba-tábor. Örzsike pedig egy pillanat alatt ott termett a kis lovagnál, aki aléltan, véres homlokkal feküdt a földön. Köténykéjével, melyet a közel folydogáló patakban mindig újra meg újra megnedvesített, addig borogatta a fiúcska homlokát, míg ez magához nem tért; s minthogy szerencsére semmije sem tört, fel is tápázkodott.

Ekkor aztán megindult a furcsa menet.

Elül, vidám csevegéssel, a libuskák; hátul, Örzsikébe kapaszkodva, sápadtan, ingadozva Géza urfi. Mentek mendégéltek az urasági kastély felé. A rakoncátlan paripa pedig már rég az istállóban ropogtatta a zabot.

Csak mikor a nagy ijedtség elmúlt,

vették Géza urfi szülei közelebről szemügyre Örzsikét.

— Gyermekek, te gyöngye lányka létedre nagy szolgálatot tettél nekünk — így szólt hozzája nyájasan Géza urfi édes atyja. — Mondd, mit kívánsz jutalmul?

Örzsike nagy okos szemeit a kérdezőre meresztve, így felelt:

— Kérem szépen, ezért bizony nem jár jutalom; hiszen ember az ő felebarátját, ha ezt baj éri, megsegíteni tartozik.

— Igazad van gyermekem; de lásd, te nekünk örömet szereznel vele, ha elfogadnál valamit. Mondjad hát, mit tehetünk érte?

— Én érettem? Semmit; köszönöm.

— Hát talán a szüleidért?

— Oh, azok sem szenvednek hiányt, hála Istennek! De ha már olyan jók, akkor mégis kérek valamit. Tetszik tudni, mi nem tehetjük, hogy otthon egészen szemem tartasuk az apró jószágot, az ut mentén pedig — mert másutt nem szabad legeltetni — olyan sovány a fű, hogy szegények bizony nagyon hitványak és lassan nőnek. Pedig én ugy szeretném, ha mentől nagyobbak és kövérebbek lennének. Jó szüelim nagyon örülnének. — *Tessék tehát megengedni, hogy az urasági tarlókra hajthassam a libuskáimat!*

Géza szülei, meghatva a romlatlan gyermeki szív eme kedves nyilatkozatától, egy-egy csókot nyomtak a kicsike fürtös fejére és dúsan megajándékozva bocsájtották el.

Hogy mi, mi nem történt azután, arról hallgat a hir. Én csak annyit tudok, hogy akkor ősszel az egész faluban senkinek sem voltak olyan hizott ludjai, mint az Örzsike édes anyjának és hogy Örzsike arra nagyon, de nagyon büszke volt.

MARI NÉNI.

KAKUKFIÓK A FÉSZKEKBEN.

(Képpel a czimlapon.)

DE S TOVA bizony már akkora, hogy maga is megkereshetné magának az élelmét. Ni, alig fér a fészekbe, pedig egymaga van benne. Ugyancsak kényelmesen heverészget benne és egyéb dolga sincs, mint hogy tátogatja a száját, melybe nevelő-szülei alig győzik hordozni a kövér bogarakat. Ha még annyit hoznak is, a kis falánk jószág mégis egyre többet kíván. A jó öregek pedig csak hizlalják s nem is jut eszökbe, hogy ez jóformán nem is volna kötelességök, mert ez a kakukfiók nem az ő fiok, sőt hogy ez tulajdonképen, ha talán akaratlanul is, de valóságos kis gonosztevő. Rosz is a hire régóta.

Bizonyosan hallottátok már a kakukmadárnak azt a sajátságát, hogy nem rak fészket. Hogy miért nem rak, azt érdekes volna tudni, de biz' azt bajos volna megmondani. Mese persze sok van erről is. Az egyik mese azt mondja, hogy hajdanában, réges régen, az első pár kakuk csinált szép fészket, még pedig egy nagy réten illatos, magas fű közepén. De a fűvet learatták és egy szénás-szekér kereké épen a fészken gázolt keresztül, tönkretette egészen. Ezen aztán a kakuk-pár anynyira megboszankodott, hogy nem épített több fészket.

— Ugy sem érdemes erre a kis időre, a meddig itt vagyunk, mondák.

A kakuk, tudjátok, szintén vándormadár, mely a meleget szereti, még pedig a nagy meleget. Ezért csak késő tavasszal jön meg hozzánk és mikor az erdőben

megszólal a kakuk, akkor már bizonyos a meleg idő kezdete. Mikor pedig elhallgat, akkor már nem fog sokáig tartani a nyár; még ha jó melegen süt is a nap, hüvös éjek intenek, hogy az ősz közeledik. De a mig itt van, addig ugyancsak hangosan van az erdőben.

Az emberek szeretik a kakukszót hallani. Messzire elhallatszik harsány, csengő szava: »Kakuk! Kakuk!« Mindig csak ezt ismételteti, tömérekszer egymás után, ha épen jó kedvében van. Erről is sokféle mesét beszélnek s babonás emberek azt hiszik, hogyha tavaszkor kimennek az erdőbe és először hallanak kakukszót, annyi esztendeig fognak élni, a hány-szor a kakuk szólt. Ez persze nagyon együgyü babona, mert a kakuknak semmi gondja arra, hallgatja-e valaki vagy sem s eszeágában sincs jósolgatni, hanem a mint kedve tartja, kiált egyet kettőt, máskor pedig meg sem áll százig.

Egy másik mese mást mond arról, hogy miért ismétli a kakukmadár reggeltől estig a »kakuk« szót.

Egyszer valamikor, úgy mond a mese, egy csacska seregély szabadult ki a városi kalitkából. A mint az erdőbe ért, találkozott a kakuk-madárral, ki azt kérdezte a seregélytől, melyik madarat emlegetik az emberek legtöbbször.

— A fülemilét, felelé a seregély. Ha valami szép éneket hallanak, mindjárt a fülemilét emlegetik.

— Hát még aztán? Kit emlegetnek?

— Azután meg a pacsirtát is.

— Hát még?

— Meg a sárgarigót is, meg a tengeliczet, pintyóké.

— Hát a kakukot?

— Soha sem hallottam, hogy emlegetnék. Talán nem is ismerik ezt a nevet.

— No, akkor hát meg kell őket rá tanitanom. Majd kiáltom mindig, hadd hallják, emlegessék.

Van még egy harmadik mese is. Ez meg azt mondja, hogy a kakuk nem hiuságból, hanem szomorúságból kiáltozza mindig a nevét. Ez pedig így történt:

Hajdanában, réges régen, a kakuk sokkal szebb madár volt, mint most. Különösen nagyon szép tollas süvege volt, mint most a búbos bankának. Az övé is volt ám hajdan ez a szép bóbita, a bankának meg nem volt ilyen forgója. Egy napon a banka találkozott a kakukkal és így szólt hozzá:

— Kedves kakuk barátom, egy kis szivességre kérlek. Lakadalomba vagyok meghíva, még pedig vőfélynek, tehát illik, hogy szépen kiöltözködjem. Minden megvolna, de a fejemre nincs mit tennem. Add kölcsön a bóbitádat.

— Megtehetem, csak aztán visszahozd.

— Már hogyan hoznám! De hol talállak? Nincs fészked, a hol keresselek.

— Nem baj. Majd kiáltozom a nevedet, elhallatszík messzire az erdőben s a hang után rám találsz.

— Nagyon helyes. Így bizonyosan rád találok.

A kakuk másnap teli torkából el kezdett kiáltozni és várta a bankát. De biz ez nem mutatkozott. A ravasz kópé, mikor a tó tükrében látta, milyen szép az ő fején az a bóbita, elhatározta, hogy nem adja vissza, hanem megtartja. A

szegény kakuk pedig azóta folyton ideoda röpköd, fészket rakni sem ér rá, csak kiáltozza örökké, hogy »Kakuk! kakuk!« De hiába kiáltozza, a bóbitát többé nem kapja vissza, bárha rekedtre kiáltozza is magát.

Mert az csakugyan úgy van, hogy a kakuk lassanként szinte belereked a kiáltozásba. Tavaszkor csengő-zengő a hangja s még nyár elején is eléggé tiszta. De már a nyár közepén tompa kezd lenni s mire a nyár vége közeledik, a kakuk szava nagyon hasonlít valami rekedt károgáshoz. Ekkor aztán, mintha röstelné a dolgot, fölkerekedik és elmegy messze déli éghajlat alá. Ott aztán visszanyeri a hangját.

De ha már annyiféle mesét mondtam a kakukról, elmondom az igazat is, a mint belekezdttem. Mert csakugyan igaz, hogy a kakuk madár nem rak fészket, hanem úgy él az erdőben, mint valami hajléktalan csavargó. Nem is baj ez neki addig, míg a tojásait le nem akarja rakni. Ekkor aztán ravaszul szétnézeget, hol lát olyan fészket, melyben a madarak nincsenek otthon. Még pedig kisebb fajta madarak fészket kutatja, mert a nagyobb fajtájúak, ha ott érik a csavargót, csunyán megtépázzák. A kakuk tehát kiválasztja az ökörszem, barázda-billegető, pintyőke s más ilyen kis madár fészket és titkon oda helyezi el tojását. A fészek tulajdonosa bizonyosan észreveszi, hogy itt valami történt, de belenyugszik és a maga tojáskaival kikölti a kakukfiókot is.

Ekkor kezdődik aztán a bajos állapot. A fészek a kicsi madarakra van számítva, ámde a kakuk jóval nagyobb, mint az ökörszem, barázda-billegető vagy

pintyőke. S a kis kakukfióknak több ele-
ség is kell. Amint az öreg madarak egy-
egy rovarot hoznak a kicsinyeknek, a
nagyobb és erősebb kakukfiók mind elkap-
dossa a mostoha-testvérei elől, a szegény
öreg madarak alig győzik táplálni. Így a
kakuk napról napra erősebbé lesz, az öreg
madarak igazi fiókái pedig egyre gyön-
gülnék az éhség miatt. És nemcsak gyön-
gülnék. Mihamar még nagyobb veszedel-
lem éri őket. A kakukfiók olyan nagyra
nő, hogy maga betölti a fészket, a többi-
eket mindinkább szorongatja. Vergődnek,
küzködnek, hogy helyök legyen: de a
kakuk nagyobb, erősebb és utoljára mind
kidobálja a fészekből a többieket, csak ő
marad. Az öreg madarak igazi édes fió-
kái, amint kizuhannak, a földön össze-
törik magukat s nyomorultan elvesznek,
a kakuk pedig most már egyedül kényes-
kedik a fészekben és hizlaltatja magát az
öreg madaraktól, kik ugyancsak bámul-
nak, honnan került nekik ilyen nagy fiók.

Végre aztán a kakukfiók már maga
sem fér a kis fészekbe, de meg eléggé
erősnek is érzi magát, hogy neki indul-
jon. Meg sem köszöni nevelő-szülei fárad-
ságát, csak egy szép napon kiröpül és
vissza sem tér többé. Nyár végére már
teljesen kinő s a többi kakukmadarakkal
elköltözik dél felé.

BALATONI HAJÓKÁZÁS.

(Képpel az 56. lapon.)

NAGY titokban surrant ki Irénke a ház-
ból. Hogyne, mikor az imént Gabika
azt sugta neki:

— Kész a hajó... eldugtam a víz
partján.

Hogy miért kellett eldugni, azt ők

jól tudták. Ott nyaraltak szüleikkel a
szép Balaton tavának a partján s nagy
gyönyörűségök telt a pompás nagy tóban,
a kellemes csónakázásban; csak az volt
a bajuk, hogy nem mehetek annyiszor, a
hányszor kívánták volna; mert nem min-
dig volt valakinek ideje, hogy elkísérje
őket, az pedig tiltva volt, hogy maguk ott
járjanak.

De a minap még is kieszelték, hogy
ebéd után, mikor apa és mama szunyó-
kálnak, kionshatnak a tó partjára. Gabika
már jó ideje dolgozott egy kis csónakon.

— Tudod, ez nagy hajó lesz, ebbe
beleültethetjük a te két bábudat, aztán
meghajókatatjuk őket, utazni fognak
Amerikába, Bécsbe, Debreczenbe, az na-
gyon szép lesz.

Irénke még nem tanult földrajzot és
semmi kifogása sem volt a Gabika uti
terve ellen, hogy a bábuk Amerikán és
Bécsen át Debreczenbe hajózzanak. A
mint tehát kiosont, magával vitte a bábuk-
kat s a víz partján Gabika már várt reája
a hajóval. Olyan nagyszerű hajó volt,
hogy a két bábu pompásan elfért benne:
zsinór is volt hozzá kötve, lehetett ide-oda
huzogatni. De a zsinór nem volt hosszú és
így a hajó nem is utazhatott messzire.

— Levetjük a cipőnket és beme-
gyünk egy kicsit a vízbe, szólta Gabika.
Itt nem mély, megtehetjük.

Meg is tették. Roppant kellemes
volt ott a vízben pacsolni s most már
jó messzire beereszthették a hajót a vízbe.
Versenytek is, hogy ki huzogassa a hajócs-
kát. Mert a hajó a Gabikáé volt, de a
bábuk meg az Irénkéé. S a mint egyszer
Irénke félre akarta tolni Gabikát, meg-
csuszott s ijedtében elejtette kezéből a
zsinórt, a hullám pedig gyorsan elkapta
a csónakoस्कát és elsodorta vagy egy öl-
nyire.

— Jaj! A bábúim! Elviszi a víz!

— Oh! A csónakom! Te ügyetlen!
Minek eresztetted el.

Egy
akarta
nem mēl
nagy hi
egyszer
tul. Rēm
odább s
talán m
Debrecz
és Gabik
csónakot
De
tönkre
Zokogva
vallani,
hoz, kár
meg G
ez volt
szegni p

már rü
léptekk

A
asszony
ladónal
folyton

Jószag
N
lyukáb
hogy m
a szép
a szegő

—
löle, ve
—
kérlek.

Egyik a csónakot, másik a bábukat akarta mindenáron megmenteni. Talán nem mély a víz... utána mehetnek. De nagy hirtelen alig léptek egyet-kettőt, egyszerre derékig vízbe süppedtek ruhástul. Rémülten menekültek ki, a víz pedig odább sodorta a hajócskát a bábukkal, talán meg sem álltak Amerikáig vagy Debreczenig. Annyi bizonyos, hogy Irénke és Gabika soha sem látták többé sem a csónakot, sem a bábukat.

De bezzeg látta őket a mama, a mint tönkre ázott ruhákkal haza kullogtak. Zokogva és szégyenkezve kellett megvallani, mit cselekedtek titokban. A bajhoz, kárhoz jött még büntetés is és Irénke meg Gabika szentül megfogadták, hogy ez volt az utolsó eset, a mikor titkon megsejgni próbálták szüleik tilalmát.

AZ IBOLYA-BOKRÉTA.

— Elbeszélés. —

Volt egyszer egy kis leány, ki mamájával kiment a ligetbe sétálni. Épen márczius hó volt, a fák már rügyezni kezdtek s a tavasz nagy léptekkel közeledett.

A liget bejáratánál egy szegény asszony állt s ibolyát árult. Minden elhaladónak kinyújtott kézzel kínálta áruját. folyton ismételve:

— Tiz krajczár egy ibolya-bokréta! Jósza, ám! Tessék venni?

Néhány vett is az ibolyából, gomblyukába tűzte, de legtöbben úgy mentek el, hogy még csak rá sem pillantottak azokra a szép virágokra és hiában ismételtette a szegény asszony:

— »Olyan illatosak! Vegyenek belőle, vegyenek!«

— Mama, mondá a kis leány, vegyél kérlek, nekem egy ibolya-bokrétát.

— Szívesen, kedvesem, viszonzá a mama.

S azonnal elővett tárczájából egy hatoskát, melyet az öreg anyóknak nyújtott oda, ki viszont cserében a legszebb bokrétát választá ki a kis leány számára.

Alig vette azonban kezébe a bokrétát a gyermek, tépegetni kezdte, a levelek bensejét szétszórta, mint a mezei csillagvirágot szokás.

Az anya épen szólni akart neki, mikor a virág árus nő szomoruan felkiálta:

— Ugyan kisasszony, mit mivel? Miért tépiztél ezeket a szegény virágokat?

— Hiszen, mondá a kis leány, ezek most már az enyéme, mert édes anyám megvette magától.

— Ez igaz, viszonzá a jó öreg, hiszen pénzért megvették tőlem e virágokat s ön kisasszony ép oly keveset törődik velök, mint az értök kiadott hatoskával. De lássa, kedves kisasszony, én szeretem őket, mert a jó Isten nem teremtett szebb virágot az egyszerű ibolyánál s ha úgy ismerné őket, mint én, bizonyára épen úgy megszeretné s nem pusztitaná el.

— De hiszen én ismerem az ibolyát, mondá a kis leány, elcsodálkozva; tudom, hogy az ibolya nem rózsza, sem orgona, sem semmi más virág, egyedül csak ibolya.

— Igenis értem, folytatá a virágárusnő, ismeri színöket, alakjokat, leveleiket s legfőbb tetszenek kegyednek — ez minden. De ha ismerné tulajdonságait, úgyszólván jellemöket: nagyon megkedvelné őket.

— Valjon a virágoknak jellemök is van? kérdé a kis leány édes anyjától.

— Hallgasd meg, a mit ez a jó asszony mond, viszonzá anyja; úgy látszik, ő ismeri az ibolya történetét.

— Mondja el nekem kérem az ibolya történetét! — fordult a leányka az asszony felé.

— Tiszta szivemből, viszonzá az anyóka, mert arról mindig szívesen beszél az ember, amit szeret.

Először is szagolja csak gyermekem e jó illatot, mit kedves kis virágaim szétárasztanak. Van-é kellemesebb illat ennél? Nos tehát: ennek daczára az ibolya épen nem kevély s a helyett, hogy mutogatná magát, hívalkodva büszkélkedne, elrejtőzik, a hogy csak tud. A helyett, hogy előtérbe tolná magát, mint a rózsza, e világi szép, melynek napfény s világosság kell, a kedves kis ibolya békésen nyílik a sűrű erdő mélyén, cserjék árnyékában, elhagyott ösvényeken.

Leveli alá rejtőzik s a családjabeliekkel boldog egyetértésben él s nincs egyébre vágyódása. A reggeli harmat, a hajnal egy sugara, átszűrődve a falombokon: ez minden, amire áhitoz. Én magamnak is, aki most a kisasszonykával beszélek s jól tudom, minő helyeket szeret: a levegőbe kell szaglálódnom, hogy illata után rátaláljak, mert a szagérzék előbb veszi észre őket, mint a szem, s ez a bájos szerénység még több varázsszal ruhazza fel őt.

És miután az ember élvezte az ibolya ifjúságát, illatát: megszedik, elrakják, átszürik s úgy tartják el. Az illatszerészek felhasználják hajkenőcsbe s oly illatokba, porokba, melyekkel a kisasszonyok a zsebkendőiket szagositják. És az ibolya

gyengéd illatát mindenki szereti, mert épen oly ártatlan, mint szüziés. Soha legcékélyebb főfájást sem okoz, mint annyi sok más illatszer.

Mikor pedig elhervad, megszárad e kis virág — mert hiszen, fájdalom! minden mulandó e világon! — még megmarad neki az a jó tulajdonsága, hogy enyhíti fájalmunkat. Ha magácska köhög, gyermekem, vagy a torka fáj, vagy láza van a mamácskának: egy pár csipetet veszen ebből a száraz ibolyából, beleveti egy csésze forró tejbe s megissza. Akkor meglátja, hogy habár színöket, illatukat, üdésüket el is vesztek, még mindig hasonlitanak azokhoz az érdemes szent alakokhoz, akik elvesztvén ifjúságok himporát, megtartják a jóságot, a szivnek ezt a hervadhatatlan szépségét.

— Ez igaz, mind ez igaz! mondá a kis leány, mikor a virágárusnő elhallgatott. Én ezt jól tudtam s mégis... mégis botorul széttéptem bokrétámat, a nélkül hogy erre gondoltam volna!

S elmélázva állt ott, sajnálkozva szemlélvén az ibolyának szétszórt maradványait a földön.

— Gyermekem, vedd föl a szót újból a virágárusnő, aki látta a leányka őszinte megbánását... ime, nézze, egy másik ibolya bokréta... fogadja el kedvemért... Ezt úgy-e bár meg fogja tartani? — s különösen, édes gyermekem, soha se tegyen semmit *meggondolatlanul*.

(Francziából.)

IRÉN NÉNI.

